نگاه

تالیا گوشی دستش بیاید

محمدصادق جنان‌صفت

قانون آزادی بخش برنامه سوم توسعه تابوی ورود بخش خصوصی به صنعت مخابرات را از سر کشورمان دور کرد. این قانون مترقی بود که به بخش خصوصی فرصت و شجاعت داد به صنعت مخابرات بیاید. ده‌ها بنگاه خصوصی در ۵ سال گذشته سرمایه‌های خود را به این صنعت آوردند و در ساخت تجهیزات مخابراتی فعال شدند. یکی از این شرکت‌ها نیز سرمایه اعضای خود را به بخش تلفن همراه آورد. ورود این شرکت به بازار تلفن همراه پیامدهای خاصی داشت. پایتخت‌نشینان به ویژه گروه‌های کم‌درآمدتر جامعه پایتخت‌نشین که درآمد و پس‌انداز کافی برای خرید سیم‌کارت تلفن همراه که توسط دولت به صورت انحصاری عرضه می‌شد را نداشتند تقاضای خود را متوجه سیم‌کارتی کردند که قیمت آن فقط ده‌درصد به سیم‌کارت تلفن همراه دولتی بود. اقبال خریداران کم‌درآمد از این سیم‌کارت موجب شده است که شرکت غول‌پیکر مخابرات دولتی تمایل به سرمایه‌گذاری در سیم‌کارت‌های اعتباری نشان دهد. یکی از مدیران شرکت مخابرات در گفت‌وگویی با ایلنا گفته است: «بررسی‌هایی در حال انجام است که شرکت مخابرات بتواند با امکاناتی که تعیین کرده سیم‌کارت‌های اعتباری عرضه کند.» وی یادآور شده است: قانونی وجود ندارد که ما را ملزم کند چون پروانه کار به تالیا داده‌ایم به این عرصه وارد نشویم و این شرکت در عرضه سیم‌کارت به صورت انحصاری عمل کند. بخشی از حرف‌های این مدیر ارشد مخابراتی که تالیا نباید به صورت انحصاری عمل کند درست است، اما آیا برای شکست یک انحصار اقتصادی باید دولت وارد عمل شود؟ آیا بهتر نیست به جای اینکه شرکت مخابرات با آن سرمایه عظیم و امکانات غیرقابل دسترسی به نبرد بخش خصوصی بیاید، شرایط به گونه‌ای فراهم شود که بخش خصوصی فعال دیگری به این میدان بیاید؟ حضور دولت در صنعت مخابرات و جلوگیری از ورود رقبای بخش خصوصی به ویژه بنگاه‌های خارجی تا همین امروز نیز به مردم آسیب جدی زده است. آنهایی که سیم‌کارت تلفن همراه را سال‌ها پیش به قیمت‌های ۵۰۰ هزارتومان خریداری کرده و اکنون با حسرت نگاه می‌کنند و می‌بینند که همسایه‌های آنها و همکارانشان با وجود تورم‌های دورقمی سالانه در کشور همان سیم‌کارت را با قیمت ۳۶۰ هزارتومان از شرکت دولتی خریداری می‌کنند چه باید کنند. اعلام حضور مخابرات دولتی در سیم‌کارت اعتباری در حالی انجام می‌شود که وزیر امور اقتصادی و دارایی و برخی دیگر از اعضای کابینه به نقل از رئیس دولت می‌گویند می‌خواهند دست و پای شرکت‌های دولتی را از بازارها جمع کرده و به بخش خصوصی اجازه رشد دهند. چاره رفع انحصار ایجاد انحصار دیگر نیست و دولت نباید با بخش خصوصی رقابت کند. در صورتی که هر شرکت دولتی ببیند بازار یک کالا شیرین است و یک شرکت بخش خصوصی ریسک بازار را تحمل کرده و آن را به مردم شناسانده است و بخواهد وارد آن بازار شود آیا جایی برای بخش خصوصی می‌ماند؟ دولت‌ها وظایف بسیار مهمی دارند که پرداختن به آنها ضرورت اجتناب‌ناپذیر دارد. آموزش، امنیت و بهداشت سه عرصه بزرگی است که دولت باید سرمایه خود را به آن مقوله‌ها اختصاص دهد و به جای اینکه شرکت‌هایش را وارد عرصه نیرو کند باید اجازه دهد بخش خصوصی آن کارها را انجام دهد و از او مالیات بگیرد.

بالاترین مصرف بنزین کشور در ۲۸ اسفند

ایسنا: بر اساس آمار رسمی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی، در ۱۵ روز تعطیلات نوروزی، میزان مصرف گازوئیل کشور به ۶۸۹ میلیون و ۸۰۰ هزار لیتر رسیده است که در مقایسه با مصارف پیش از تعطیلات حدود ۵۰ درصد کاهش یافته است که دلیل آن تعطیلی بسیاری از واحدهای صنعتی بوده است. آمار رسمی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی حاکی است، بالاترین میزان مصرف بنزین در طول این مدت در روز ۲۸ اسفندماه به میزان ۸۷ میلیون و ۱۰۰ هزار لیتر بوده است که بالاترین رکورد ثبت شده مصرف بنزین در کشور ظرف سال‌های اخیر است. متوسط مصرف بنزین کل کشور در ۱۵ روز یاد شده نیز ۷۴ میلیون و ۹۴۰ هزار لیتر و متوسط مصرف گازوئیل نیز ۴۵ میلیون و ۹۸۶ هزار لیتر در روز بوده است.

سرمایه‌گذاران خارجی به بورس نیامدند

مهر: رئیس هیات‌مدیره و سخنگوی بورس اوراق بهادار گفت: قانون جدید بازار سرمایه از نیمه اول اردیبهشت ماه سال‌جاری در کشور اجرایی می‌شود. وی آخرین مهلت قانونی اجرایی شدن قانون جدید بازار سرمایه را ۷ اردیبهشت ماه سال جاری عنوان کرد و اذعان داشت: براساس تبصره ۲ ماده یک قانون جدید بازار سرمایه ۱۵ روز پس از درج در روزنامه رسمی در کشور اجرایی خواهد شد. رئیس هیات‌مدیره بورس اوراق بهادار حداکثر مهلت قانونی قانونگذار را ۴ ماه عنوان کرد و افزود: تا نیمه اول اردیبهشت ماه سال جاری قانون جدید بازار سرمایه در کشور باید اجرایی شود. وی در ادامه نیمه اول اردیبهشت ماه سال‌جاری را آغاز به کار هیات‌مدیره جدید سازمان بورس عنوان کرد و اذعان داشت: اساسنامه جدید شرکت‌های بورسی از ۷ اردیبهشت ماه سال جاری در کشور اجرایی خواهد شد. حسینی در ادامه درخصوص حضور سرمایه گذاران خارجی در بازار بورس ایران گفت: به سرمایه گذاران خارجی مجوز داده شده است که تائیدیه خود را از بانک مرکزی دریافت کنند، اما حضور آنها در کشور تاکنون صورت نگرفته است. وی ادامه داد: سرمایه گذاران خارجی می‌توانند حداکثر ۱۰ درصد از سهام شرکت‌های فعال در بازار بورس ایران را خریداری کنند که جمع این رقم در کل بازار بورس ایران به میزان ۴ میلیارد دلار می‌رسد. حسینی در ادامه با بیان اینکه حضور سرمایه گذاران خارجی در بازار بورس ایران در هیات دولت تصویب شده است، افزود: براساس برنامه چهارم توسعه حضور سرمایه گذاران خارجی در بازار بورس ایران قانونی اعلام شده است. رئیس هیات مدیره بورس اوراق بهادار ارزش سهام بازار بورس ایران را تا پایان سال ۸۴، ۳۷۰ هزار میلیارد ریال (۴۱/۱ میلیارد دلار) عنوان کرد.

وزیر نفت از اظهارنظر اسفندیار مشایی درباره سفر به هند برای صادرات گاز بی‌اطلاع است

بن‌بست در تهران، عیدانه در دهلی‌نو

رضا زندی

مشایی رئیس سازمان گردشگری و میراث فرهنگی. عکس: شادروان برادران، فارس

در تهران معاون وزیر نفت هند جلسه مذاکره خط لوله صلح را نیمه‌کاره ترک می‌کند و در دهلی‌نو معاون رئیس جمهور ایران «اخبار خوب» به هندی‌ها عیدی می‌دهد. یکی برای برآورده کردن نیاز کشورش «ناز» می‌فروشد و دیگری برای عرضه طلا واره‌اش به «نیاز» افتاده. روزگار، روزگار غریبی است برادر.

پنج روز مانده به نوروز، نخستین اجلاس سه‌جانبه معاونان وزرای نفت ایران، هند و پاکستان پس از پانزده سال، در مهمانسرای نفت تشکیل می‌شود. این اجلاس باید تاریخ گردهمایی سه وزیر نفت را مشخص می‌کرد. چنین هدفی مشخص نمی‌شود. طرف هندی پیش از اتمام مذاکرات، محل اجلاس را ترک می‌کند. طرف پاکستانی فرمول پیشنهادی ایران را برای قیمت گاز نمی‌پذیرد و برای خالی نبودن عریضه، تنها به صدور بیانیه مطبوعاتی «بزک شده»‌ای اکتفا می‌شود. کوچه مذاکرات در تهران به بن‌بست می‌رسد.

نوروز از خیابان دیگر قدم‌زنان می‌آید تا کسی را «نای» پیگیری اخبار نباشد. همه چیز گل و بلبل می‌شود تا آب در دل کسی تکان نخورد که تولد «بهار» نزدیک است. ایران در تعطیلات عیدانه به خواب رفته است. رئیس گردشگری‌اش اما به دهلی‌نو می‌رود تا درست در شرایطی که هندی‌ها در تهران، بی‌اعتنا از کنار مذاکرات خرید گاز ایران گذشته‌اند، پیغامبر «اخبار خوب» شود! «دهلی‌نو می‌تواند انتظار اخبار خوبی را در این زمینه (صادرات گاز) داشته باشد.»

اسفندیار رحیم‌مشایی همچنین پا فراتر نهاده و از سفر قریب‌الوقوع وزیر نفت ایران به هند برای نهایی کردن قرارداد گاز مایع (LNG) خبر می‌دهد. رحیم‌مشایی با چه توجیهی به هندی‌ها نوید خبر خوب از جانب ایران می‌دهد. در حالی که هوای مذاکرات تهران، زمستان بوده است. استمساک به کدامین منطق به رئیس سازمان گردشگری و میراث فرهنگی مجوز ارائه مژده خبر سفر وزیر نفت به دهلی‌نو را داده در شرایطی که معاون وزیر نفت هند، زحمت ماندن تا پایان جلسه مشترک سه‌جانبه مهمانسرای نفت را به خود نداده است. آیا ایران برای فروش گازی که آینده انرژی دنیا است باید «ناز» خری هم بکند؟!! روزگار، روزگار غریبی است برادر.

■ **روبه‌روی هم پس از ده سال**

بیش از ده سال پیش، زمانی که هاشمی‌رفسنجانی هنوز «پرزیدنت» ایران بود فکر صادرات گاز به شبه قاره هند از طریق خط لوله کلید خورد. بناشد این خط با گذر از اسلام‌آباد به دهلی‌نو برسد و مناقشه دیرینه دو کشور را درگیر منافع مشترک اقتصادی نماید. شاید که کابوس ناآرامی‌ها از منطقه همواره بی‌تعبیر بماند. از وزارت نفت محمدهادی نژادحسینیان رفت و آمدهای دیپلماتیک را انجام می‌داد.

معاون وزیر نفت هند هم فرد بدقلقی بود به نام «سری نی واسان». کسانی که با او مذاکره کرده‌اند «واسان» را فردی عصبی و مغرور توصیف می‌کنند. سیدمحمد خاتمی که آمد، نژادحسینیان به نیویورک رفت و چهار سال بعد دوباره بر مسند معاونت بین‌الملل وزارت نفت نشست. «واسان» از وزارت نفت هند رفته بود و مذاکرات روند جدیدی آغاز کرده بود. حوالی سال ۸۱ بود که وزیر نفت هند به ایران آمد و تفاهمنامه ایران و هند برای آغاز دور تازه مذاکرات در حضور بیژن نامدار زنگنه و وزیر نفت وقت هند، در سالن دریای نور به امضای نژادحسینیان و همتای هندی‌اش رسید. براساس این تفاهمنامه، هند در ازای خرید ۵ میلیون تن LNG از ایران امتیاز مذاکره انحصاری برای توسعه میدان جفیر را از آن خود می‌کرد. این تفاهمنامه همچنین گام بلندی بود برای مذاکرات احداث خط لوله انتقال گاز که به «خط لوله صلح» شهره شد. آن روزها هندی‌ها برای اینکه امتیازی به طرف پاکستانی نداده باشند از ایران خواستند تا «مطالعه خشکی خط لوله» را از متن تفاهمنامه حذف کند تا اسلام‌آباد لحظه‌ای هم به فکر عبور خط لوله نباشد. گذر ایام اما صحنه بازی را تغییر داد. روابط هند و پاکستان تلطیف شد و مذاکرات احداث خط لوله از مسیر پاکستان آغاز گردید. قرارداد فروش سالانه ۵ میلیون تن LNG ایران به هند امضا شد و شرکت نفت هند هم توسعه میدان نفتی جفیر را در اختیار گرفت. در قبال افزایش ۲/۵ میلیون تنی خرید LNG از ایران، هند ۲۰ درصد از توسعه میدان یادآوران را هم درخواست کرد. این قرارداد اما هنوز نهایی نشده است. اگرچه پروژه فروش گاز مایع (LNG) به هند به عنوان دومین قرارداد صادرات گاز ایران (پس از قرارداد فروش گاز به ترکیه) با موفقیت همراه بود اما مذاکرات احداث خط لوله صلح همچنان در پیچ و خم سیاست، سرگردان بود. در پروژه LNG هم هندی‌ها گلایه آوردند که چرا هنوز شورای اقتصاد ایران این قرارداد را تصویب نکرده تا اجرایی شود.

■ **آرزوی ۲۰۰۷**

پروژه احداث خط لوله برخلاف فروش گاز به صورت LNG به طور کامل زیر چتر سیاست رفت. ایران با احداث این خط لوله می‌تواند میانجی مناقشه دراز شبه قاره هند لقب گیرد و آمریکا نیز بیکار ننشسته است تا چنین مدالی به گردن ایران انداخته شود. هرچند مقامات هند و پاکستان کراراً اذعان کرده‌اند که زیر سیطره نفوذ واشینگتن قرار ندارند اما در عمل بازی پیچیده‌ای را چیده‌اند. هند قصد دارد روزانه بین ۶۰ تا ۹۰ میلیون متر مکعب از خط لوله صلح گاز برداشت کند و پاکستان اعلام کرده که ۳۰ تا ۵۰ میلیون متر مکعب از گاز این خط را نیاز دارد. هر دو کشور نیز از سال ۲۰۱۰، تحت فشار رشد اقتصادی شان نیاز به گاز ایران دارند. زین سبب بود که مقامات دهلی و اسلام‌آباد در مصاحبه‌هایی که سال گذشته انجام دادند از آغاز عملیات احداث خط لوله صلح در سال ۲۰۰۷ (سال آینده میلادی) خبر داده بودند. اما این تنها یک آرزو بود چه با اختلافاتی که بر سر ساختار اجرای پروژه در تهران پیش آمد بعید به نظر می‌رسد به این زودی‌ها خط لوله صلح کلید بخورد همانطور که سناریوی تشکیل اجلاس سه‌جانبه وزرای نفت پیش از نوروز در تهران نگاشته نشد.

■ **اسفند دود کردیم و اردیبهشت را هم***

هشتم دی‌ماه ۸۴ می‌توانست نقطه عطفی در پروژه خط لوله صلح باشد. نژادحسینیان پس از مذاکره با «سری نی واسان» در دهلی‌نو اعلام کرد که مقامات ایران و هند توافق کرده‌اند اولین مذاکرات سه‌جانبه در سطح وزیران در رابطه با پروژه خط لوله صلح در ماه مارس (اسفند ۸۴) در تهران برگزار شود. پس از آن اما مورلی دئورا وزیر نفت هند با همتای پاکستانی‌اش دیدار کرد و از برگزاری اجلاس سه‌جانبه وزرا در اواخر ماه آوریل یا ماه مه (اردیبهشت ۸۵) خبر داد. هندی‌ها بر این عقیده بودند که ابتدا باید جلسه سه‌جانبه بین معاونین وزرا در تهران برگزار شود و پس از آن زمان اجلاس وزرا مشخص گردد. از این رو بود که احمد وقار معاون وزیر نفت پاکستان به همراه احمد مختار مشاور نخست‌وزیر این کشور و «سری نی وا سان» معاون وزیر نفت هند بیست و پنجمین روز از اسفند ۸۴ به تهران آمدند تا تاریخ نشست وزرا را اعلام کنند. نشستی که پس از یک دهه قرار بود برگزار شود. اما چه اتفاقاتی در اجلاس معاونین وزرا رخ داد که نه تنها تاریخی برای نشست وزرا تعیین نشد بلکه معاون وزیر نفت هند نیز عرف دیپلماسی را رعایت نکرد و نشست را نیمه‌کاره رها کرد. «سری نی واسان» مهمانسرای نفت را ترک کرد تا تنها هیات پاکستانی پیش روی خبرنگاران قرار گیرد.

■ **مختار: درباره شایعات نظر نمی‌دهم**

احمد مختار مشاور نخست‌وزیر پاکستان همه کاره هیات پاکستانی است اگرچه احمد وقار معاون وزیر نفت این کشور ریاست هیات را بر عهده داشته باشد. مختار درباره مذاکراتش در تهران گفت: «ما راجع به ساختار پروژه و توافق‌های سه‌جانبه‌ای که باید انجام شود صحبت کردیم. همچنین درباره مکانیسم قیمت هم بحث شد. ایران مکانیسم قیمت را ارائه کرده است که باید بیشتر مورد بررسی قرار گیرد. امیدواریم کار کارشناسی بیشتری روی قیمت انجام شود.» این جملات یعنی مخالفت نرم با فرمول پیشنهادی ایران برای قیمت گذاری گاز.

شرق از مختار می‌پرسد:

■ **براساس آنچه از پیش اعلام شده بود می‌بایست زمان اجلاس وزرا در جلسه تهران مشخص می‌شد. اما چنین اتفاقی رخ نداد. با توجه به خروج هیات هندی آیا می‌توان مذاکرات تهران را همراه با شکست تلقی کرد؟**

«این پروژه به بررسی بیشتر قیمت گاز و ساختار پروژه نیاز دارد. بنابراین ما هر وقت بررسی‌هایمان کامل شد بهتر است جلسه سه‌جانبه وزرا برگزار شود.»

گمانه برگزاری اجلاس وزرا در اردیبهشت ۸۵ نیز گمانه باطلی بود. چه معاونین وزیر تصمیم گرفته‌اند اجلاس دوم خود را در ماه اردیبهشت در اسلام‌آباد برگزار نمایند. احمد مختار در پاسخ به سئوال دیگری درباره فشارهای آمریکا برای اجرا نشدن پروژه خط لوله صلح اظهار کرد: «دولت پاکستان متعهد به انجام این پروژه است. ما مراتب تعهد خودمان را اعلام کرده‌ایم.» پیش از سفر هیات پاکستانی به ایران وزیر انرژی آمریکا از اسلام‌آباد دیدار کرده بود: «دیدار وزیر انرژی آمریکا از پاکستان مربوط به مسائل دیگری از جمله استفاده از نفت و گاز و انرژی‌های آبی و تجدیدشونده بود.» شرق در آخرین روزهای اسفند در حالی که هنوز جلسه شورای امنیت بر سر پرونده هسته‌ای ایران برگزار نشده بود از مشاور نخست‌وزیر پاکستان می‌پرسد:

■ **چنانچه شورای امنیت سازمان ملل قطعنامه‌ای درباره ایران صادر کند وضعیت پروژه خط لوله صلح چه خواهد شد؟**

«من نمی‌توانم درباره شایعات نظری بدهم. اما ما به عنوان دولت پاکستان نسبت به این پروژه متعهد هستیم.»

این جمله یعنی حمایت پاکستان از انتقال گاز ایران تحت هر شرایطی. پاکستان همراه استراتژیک ایران است. از همین رو است که پس از اینکه هیات هندی تهران را ترک کرد هیات پاکستانی در تهران ماند تا مذاکرات خرید LNG (گاز مایع) را آغاز کند.

■ **اظهارنظر زیرکانه درباره فرمول گازی ایران**

شرق از معاون وزیر نفت پاکستان می‌خواهد تا درباره فرمول پیشنهادی جدید ایران برای قیمت گاز اظهارنظر اولیه کند. احمد وقار هم با زیرکی طفره می‌رود: «مکانیسم پیشنهادی قیمت ایران نیاز به بررسی کارشناسی بیشتری دارد. به همین خاطر جلسه سه‌جانبه دیگری در اسلام‌آباد تشکیل می‌شود. چرا که می‌بایست در مورد اقتصاد این پروژه مطمئن شویم.» پاکستان هم‌راستا با ایران با ترکمنستان هم مذاکره می‌کند تا منابع تامین گازشان را متنوع کند. احمد وقار درباره آخرین وضعیت خرید گاز از ترکمنستان چنین توضیح می‌دهد: «با ترکمن‌ها ملاقات کرده‌ایم و در ترکمنستان هم به یک چارچوب توافقی دست یافته‌ایم. اما با ترکمن‌ها هم باید بر سر ساختار اجرای پروژه بیشتر گفت‌وگو کنیم. پاکستان به چند منبع گاز برای تامین نیاز خود احتیاج دارد.» وقار اذعان دارد که مایل است هم از ایران و هم از ترکمنستان گاز بخرد. «ما این پروژه را به صورت موازی دنبال می‌کنیم.» معاون وزیر نفت پاکستان به صراحت می‌گوید اگر هند از پروژه احداث خط لوله کنار برود هم کشورش آن را اجرا خواهد کرد: «اگر هند مایل نباشد که دراین پروژه شرکت کند پاکستان حتماً مشارکت می‌کند. ما از ایران حتماً گاز می‌خریم.» منابع گاز ترکمنستان آنقدر نیست که بتواند آینده انرژی منطقه را تامین کند. از همین رو است که پاکستان نمی‌خواهد حلقه مشارکت استراتژیکش با ایران را بگسلد.

■ **کنسرسیوم – محل مناقشه**

محمدهادی نژادحسینیان که مایل نیست نام بن‌بست یا شکست بر مذاکرات پایان اسفند با هند و پاکستان نهاده شود درباره اختلاف‌نظر سه کشور بر سر ساختار پروژه می‌گوید: «هندی‌ها ترجیح می‌دهند که کنسرسیومی تشکیل شود تا کل پروژه را از بخش تولید گاز گرفته تا انتقال به محل مصرف تحت کنترل گیرد. اما ما ترجیح می‌دهیم تا هر کشوری داخل خاک خودش مسئولیت این پروژه را به عهده گیرد.» سیاست ایران چنان اتخاذ شده تا چنانچه ایران در وضعیت دشوار تحریم قرار گیرد پروژه دچار تلاطم نشود. «طرف‌های ایران می‌گویند که با پیشنهاد ما ممکن است قابلیت فاینانس کردن پروژه از دست برود. چرا که کار در سه قسمت انجام می‌شود و بین این سه بخش هماهنگی وجود ندارد. برای همین هم فاینانسورها ممکن است برای ارائه وام به مشکل برخورد کنند.» نژادحسینیان از تشکیل کمیته فنی‌ای خبر می‌دهد تا پیشنهاد ایران را برای ساختار پروژه مدون کرده و به فاینانسورها ارائه نمایند تا مشخص شود شیوه پیشنهادی ایران قابلیت جذب تسهیلات فاینانس را خواهد داشت یا خیر: «ما گفته‌ایم که آمادگی داریم سیستم کنترل و نظارت بر پروژه را تعریف کنیم تا پروژه به موقع اجرا شود.»

■ **سه دولت به جای سه شرکت، اتفاق تازه**

اتفاق تازه‌ای که در تهران رخ نمایاند و زیر شاخ و برگ رسیدن بهار پنهان شد رویکرد جدید هند و پاکستان در امضای موافقتنامه خط لوله صلح است. پیش از این قراردادهای گازی بین شرکت‌های دو طرف امضا می‌شد اما هندی‌ها و پاکستانی‌ها خواهان آن هستند که قرارداد خط لوله صلح به امضای دولت‌ها و وزرای نفت سه کشور برسد. هنوز روشن نیست چرا این دو کشور مصر هستند تا این قرارداد به امضای دولت‌ها برسد نه تعهد شرکت‌ها با نظارت شرکت‌ها. نژادحسینیان موضع ایران را چنین عنوان کرد: «ما فکر می‌کنیم اجرای چنین ایده‌ای در ایران نیاز به قانون دارد. اگر هم قرار باشد این موضوع به مجلس برود، پروژه ۷-۶ ماه به تعویق خواهد افتاد. قرار گذاشتیم که هم طرف‌های ما بیشتر بررسی کنند و هم ما با اداره حقوقی صحبت کنیم که آیا باید مجوز مجلس را اخذ کنیم یا خیر.» با روندی که مذاکرات پیش می‌رود نه‌تنها پروژه از سال ۲۰۰۷ شروع نخواهد شد بلکه احتمالاً مذاکرات تا آن تاریخ هم به پایان نخواهد رسید. معاون بین‌الملل وزارت نفت درباره اختلاف نظر سه کشور درباره قیمت گاز می‌گوید: «ما اصول قیمت‌گذاری‌مان را اعلام کرده‌ایم. به نظر دو کشور قیمت ما خیلی بالا است. آنها فکر می‌کنند که با این قیمت فروختن گاز در پاکستان و هند امکان‌پذیر نیست. قرار شد مقامات به دولت‌هایشان اطلاع دهند و براساس نظر دولت‌ها مذاکرات را ادامه دهیم.» خبرنگاری از نژادحسینیان می‌پرسد که اگر هند و پاکستان از اجرای پروژه منصرف شوند آینده چگونه رقم خواهد خورد. وی پاسخ می‌دهد: «فکر نمی‌کنم منصرف شوند. چنانچه این پروژه انجام نشود هند و پاکستان روزانه ۹۰۰ هزار بشکه نفت بیشتری نیاز خواهند داشت. با وضعیتی که بازار نفت دارد فکر نمی‌کنم که تزریق نیاز مضاعف به نفت در عرصه بین‌المللی معقول باشد چرا که قیمت‌های نفت بیشتر از این بالا می‌رود.»

■ **آیا امکان انصراف هندی‌ها وجود دارد؟**

«ما با پاکستانی‌ها تفاهم‌نامه‌ای داریم که چنانچه با هندی‌ها تا خردادماه به توافق نرسیم کار را با پاکستانی‌ها پیش ببریم.»

شرق از معاون بین‌الملل وزارت نفت می‌خواهد که نظرش را درباره شکست مذاکرات تهران عنوان کند: «با شکست روبه‌رو نشده است.»

■ **وقتی هدف اجلاس محقق نشد اسمش را چه می‌توانیم بگذاریم؟**

«ما در قیمت با هم اختلاف داریم.»

■ **اگر اختلاف بر سر قیمت وجود داشت چرا اعلام کردید که تاریخ جلسه وزرا پس از جلسه معاونین در تهران روشن می‌شود؟**

«اختلاف وجود نداشت. برای اینکه ما تا به حال پیشنهاد دقیقی نداده بودیم.»

■ **اگر فرمول قیمت ارائه نکرده بودید چطور می‌گفتید تاریخ اجلاس وزرا در این مذاکرات مشخص می‌شود؟**

«برای اینکه لزومی نداشت که حتماً بر سر قیمت تفاهم کنیم. یعنی می‌شد وزرا بر چارچوب کلی پروژه توافق کنند و بر سر قیمت بعداً بحث کنیم ولیکن اصرار آنها این بود که قبل از اجلاس درباره قیمت بحث شود. چون اعتقاد داشتند که اگر در مورد قیمت به تفاهم نرسیم بحث‌های دیگر بی‌فایده است.»

■ **چرا معاون وزیر نفت هند جلسه سه‌جانبه را قبل از اتمام ترک کرد؟**

«ایشان قرار ملاقاتی داشت.»

■ **مگر مشخص نبود که جلسه چه زمانی تمام می‌شود که ایشان برای حضور تا پایان برنامه‌ریزی کند؟**

«خیر مشخص نبود.»

اگرچه ممکن است سخنان محمدهادی نژادحسینیان درست باشد اما به هر حال پیام دیپلماتیک ترک زودهنگام یک اجلاس رسمی برای سیاسیون کاملاً قابل تفسیر است.

■ **نشست وزیران بالاخره چه زمانی برگزار خواهد شد؟**

«زمانش معلوم نیست. چون بر سر قیمت و ساختار پروژه فعلاً اختلاف نظر داریم.»

■ **آیا پیشنهاد ایران برای مکانیسم قیمت آخرین پیشنهاد است یا امکان انعطاف هم وجود دارد؟**

«ما نگفتیم آخرین پیشنهاد است. این نخستین پیشنهاد ما است. ممکن است آنها دلایلی بیاورند و راه‌حل میانه‌ای پیدا شود. احتمال دارد آنها بگویند قیمت قابل قبول است ولی بازار فعلاً کششی ندارد. در این حال می‌توان ۳-۲ سال قیمت را ثابت نگه داشت.»

■ **اظهارنظر شفاف جوادی درباره اجلاس تهران**

رکن‌الدین جوادی مدیرعامل شرکت ملی صادرات گاز ایران شفاف‌تر از دیگران درباره نتایج اجلاس تهران سخن گفت. وی درباره سئوال شرق مبنی بر عدم موفقیت نشست تهران می‌گوید: «نباید این‌طور بگوییم که اصلاً به موفقیت نرسیده‌ایم. موفقیت صد درصدی که انتظار داشتیم حاصل نشد. این دو با هم فرق می‌کند.» وی درباره علت ترک زودهنگام معاون وزیر نفت هند هم می‌گوید: «آنها باید ساعت شش عصر به فرودگاه می‌رفتند. از اول هم قرار بود جلسه ساعت چهار تمام شود. اما متاسفانه جلسه به لحاظ بحث‌های حاشیه‌ای طولانی شد. معاون وزیر هندی هم قرار بود گزارشی به سفیر هند بدهد. خیلی هم اصرار کردند که جلسه زود تمام شود تا بیانیه مطبوعاتی را امضا کنند بنابراین قرار شد در مسیر فرودگاه این کار انجام شود.» آیا اگر روند اجلاس به همان سمتی می‌رفت که باید پیش می‌رفت باز هم معاون وزیر نفت هند ترجیح می‌داد اجلاس را به بهانه دیدار با سفیرشان ترک کند؟!! جوادی در مواجهه با پرسش یکی از خبرنگاران که از قرارداد کرسنت سئوال می‌کرد ضمن اینکه از آغاز بررسی دستگاه‌های نظارتی در این خصوص خبر داد گفت: «هر قراردادی را باید در زمان خودش سنجید. مثلاً قرارداد صادرات گاز به هند. سال گذشته بهترین قیمت حتی در کره، چین و هند بود اما الان به لحاظ تغییرات بازار انرژی شرایط کاملاً فرق کرده است و آن هم الان در بوته نقد قرار گرفته است.» مفهوم ساده سخنان جوادی این است که قرارداد فروش LNG به هند هم باید مورد تجدید نظر قرار گیرد.

■ **ایران در بازل پیچیده**

ایران در پروژه خط لوله صلح با بازل پیچیده‌ای روبه‌رو است. از طرفی احداث این خط لوله ضریب امنیت ملی‌اش را افزایش می‌دهد و از سوی دیگر به بازیگری جدی در شبه قاره تبدیل می‌شود. در آن سوی ماجرا اما آمریکا به مخالفت صریح با این پروژه پرداخته و جورج بوش اعانه قراردادهای جدید هسته‌ای را برای هند آماده کرده است به شرط آنکه خط لوله صلح به حاشیه رود. مباحث قراردادی و قیمت هم از دیگر معضلات پیش‌روی مذاکره‌کنندگان ایرانی است که نباید گاز را به ثمن بخس بفروشند. وضعیت بین‌المللی آتی ایران هم بر پیچیدگی شرایط افزوده است. بازل چند وجهی ایران با حرکت‌های دشواری روبه‌رو است. فعلاً فقط می‌توان این را گفت. حزب (CPI) هند پیش از اجلاس معاونین وزرا در تهران در بیانیه‌ای به دولت هند هشدار داد که با تسلیم شدن در مقابل آمریکا روابط تاریخی دوستانه با ایران را مورد صدمه قرار ندهد. معاون وزیر امور خارجه آمریکا هم پیش از اجلاس اسفند در اظهاراتی مداخله‌جویانه گفت: «برای تامین انرژی هند مکان‌های بسیار دیگری وجود دارد که هند می‌تواند به آنها روی آورد مانند قزاقستان و یا ترکمنستان. ما معتقدیم که ایران شریک مطمئنی برای تامین انرژی در بلندمدت نخواهد بود.» چنین است که ایران هم نباید اجازه دهد تا آمریکا منافع بلندمدت بازیگری‌اش را به خطر اندازد و هم نباید تسلیم شرایط ناعادلانه قراردادی بر سر فروش گاز شده و از عزت ملی‌اش صرف‌نظر کند.

■ **گاز روی دستمان نمانده است**

براساس آمار نهایی تولید گاز در سال ۲۰۰۴، میزان گاز تولیدی کل جهان سالانه دو هزار و ۶۱۸ میلیارد و ۵۰۰ میلیون متر مکعب بوده که معادل ۵۰ میلیون بشکه در روز است. معاون بین‌الملل وزارت نفت پس از پایان اجلاس ۲۶ اسفند در صدا و سیما ظاهر شد و گفت: «هند هم به دنبال تنوع منابع انرژی خود است به گونه‌ای که علاوه با ایران با قطری‌ها نیز قرارداد انتقال گاز به صورت گاز مایع انعقاد کرده و برای دریافت گاز به صورت خط لوله نیز با میانمار به توافقاتی رسیده است. نکته قابل توجه این است که احداث خط لوله تا فاصله ۲ هزار کیلومتر اقتصادی است اما بیشتر از آن بهتر است به صورت LNG باشد.» نژادحسینیان جملاتی به زبان راند که شاید بتوان از آن یک گام به عقب تحلیل کرد: «خط لوله صلح به طول ۲۷۰۰ کیلومتر است که به اعتقاد من انتقال گاز برای پاکستان به صرفه‌تر بوده و برای هند نیز بهتر است به صورت گاز مایع باشد. برای ایران فروش گاز به صورت LNG نیز مناسب‌تر است چرا که در قرارداد قیمت گاز براساس پیش‌بینی‌ها در نظر گرفته می‌شود و شرط می‌شود که اگر قیمت گاز در بازارهای بین‌المللی دچار تغییر شد می‌توان قیمت گاز را به روز کرد و از سویی دیگر احتمال فسخ قرارداد در قراردادهای گاز مایع بسیار راحت‌تر بوده چرا که در صورت فسخ کشتی‌های حمل گاز مایع به سوی خریداری دیگر روان می‌شوند.» وی افزود: «نکته قابل توجه این است که کشورهای بزرگ مصرف‌کننده انرژی همانند پاکستان یا هندی‌ها از سال ۲۰۰۹ به بعد به گاز نیاز خواهند داشت. اما نکته مهم این است که خط لوله انتقال گاز در صورت به توافق رسیدن یا نرسیدن به منظور انتقال گاز به سیستان و بلوچستان یعنی تا مرز پاکستان اجرا می‌شود.» وی همچنین از طرح گسترده‌تری برای مصرف گاز ایران نام برد که براساس آن اگر پروژه انتقال گاز به این دو کشور انجام نگیرد گاز در صنایع «انرژی بر» ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. جملات پایانی معاون بین‌الملل وزارت نفت که به صورت زنده از سیمای جمهوری اسلامی پخش می‌شد بسیار پراهمیت است: «در هر حال باید گفت که گاز ایران روی دستش نمانده است و در هر حالتی ایران می‌تواند به شکل‌های مختلف و با صرفه‌های زیاد گاز خود را در داخل کشور به مصرف برساند.»

■ **وزیر نفت از سفر به دهلی بی‌اطلاع است**

روز گذشته شرق تلاش کرد تا نظر مقامات وزارت نفت را درباره «اخبار خوب»ی که اسفندیار رحیم‌مشایی وعده آن را به هندی‌ها داده بود جویا شود. یک مقام آگاه در وزارت نفت درخصوص سفر احتمالی وزیر نفت ایران به دهلی‌نو که مشایی آن را به روی تلکس‌های خبری فرستاده بود به شرق گفت: «وزیر نفت هنوز در جریان این سفر قرار ندارد.» معلوم نیست رئیس سازمان گردشگری در هماهنگی با کدام نهاد در تعطیلات عید چنین وعده‌ای به دولت هند داده است. هنوز حتی معلوم نیست قرارداد صدور LNG در شورای اقتصاد مطرح شده است یا خیر. باید دید شرایط نشست معاونین وزرا در اسلام‌آباد که قرار است ماه آینده برگزار شود چه می‌شود. تا پیش از این نشست سفر وزیر نفت ایران به هند چه توجیهی می‌تواند داشته باشد. نمی‌توان دست سرد هندی‌ها را به گرمی فشرد. «عزت» یکی از اصول سه‌گانه سیاست خارجی ایران است که توسط عالی‌ترین مقام کشور اعلام شده است.

*** «چه اسفندها دود کردیم، برای تو ای روز اردیبهشتی» شعر از قیصر امین‌پور**

خبرها

افزایش ۳۰۰ هزار تنی واردات گندم

فارس: واردات گندم ایران در سال ۲۰۰۵ میلادی با ۳۰۰ هزار تن افزایش نسبت به سال قبل به ۵۰۰ هزار تن و واردات جو با ۴۰۰ هزار تن افزایش به ۱/۲ میلیون تن رسید، جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۰۵ میلادی ۵۰۰ هزار تن گندم و ف